

משרד הכלכלה
מחקר וכלכלה

מסמך מדיניות לשיפור כלי הסיוע לחרדים בלימודים מקצועיים וגבוהים

בני פפרמן
אסף מלחי

נובמבר 2016

1. כללי

רבים מההישגים והתמורות בתחום התעסוקה וההכשרה במגזר החרדי בעשור האחרון באים לידי ביטוי בפעילות הענפה של קרן קמח, זאת לנוכח העובדה שהקרן סייעה במימון לימודיהם המקצועיים והאקדמאים של כ-11.5 אלף גברים ונשים במגזר החרדי. ולכן למסמך זה השלכות רוחביות נוספות על תחום התעסוקה וההכשרה במגזר החרדי מלבד ההמלצות הישירות הנוגעות לפעילות השוטפת של קרן קמח. לאחר סיום ופרסום מחקר האורך המלווה ללומדים והבוגרים שנתמכו על-ידי קרן קמח וכחלק ממסקנותיו של מחקר זה, אנו מבקשים להאיר לצד ההצלחות הרבות של הבוגרים בשוק העבודה גם את האתגרים והקשיים העולים מהמחקר. אתגרים אלו דורשים חשיבה מחודשת ומיקוד מאמצים כדי להביא לידי מיצוי מיטבי של המשאבים והמאמצים הרבים המוקדשים לצורך סיוע לאוכלוסיות החרדיות הזקוקות לסיוע כלכלי ומקצועי בתקופת לימודיהם ולאחריהם. לצד העלייה המשמעותית בשיעור התעסוקה לגברים חרדים שעמד בשנת 2015 על 51.2% ושל נשים חרדיות על 72.4%, נותרת עדיין תעסוקת עובדים חרדים רבים ברמות שכר נמוכות למדי. אומנם חזינו בצמיחה בשיעורי התעסוקה אך עדיין שיעורי התעסוקה של הגברים החרדים רחוקים מאוד מהיעד הממשלתי לשנת 2020 העומד על 63%. כמו כן, עדיין נותר השכר החודשי הממוצע במגזר החרדי נמוך מאוד והוא עמד בשנת 2014 על 6,600 ₪ בלבד. למותר לציין כי השכלה מקצועית והשכלה אקדמית בפרט שאין שכרה בצידה מהווה אבן נגף משמעותית לאלפים שעמלו וטרחו לרכוש השכלה זו. לכך יש מחיר חברתי וכלכלי, והוא גבוה במיוחד, לנוכח הציפיות הגבוהות לניידות כלכלית וחברתית הצפויה מלימודים אלו בקרב המגזר החרדי. לכן חיוני למצות את הכלים הקיימים ולבחון כלים חדשים לאוכלוסייה זו.

2. מסגרת המסמך והמלצותיו

כידוע, בחודשים האחרונים מתנהל דיון ער ותוסס סביב מדיניות האקדמיזציה למגזר החרדי המונהגת על-ידי המועצה להשכלה גבוהה והות"ת. הדיון נע סביב מספר מוקדים ביניהם סוגיית מידת ואופן ההפרדה בין המינים בתוך מסגרות הלימודים האקדמאיות וכן סביב רמת הלימודים, הגדרת הזכאים להשתייך למגזר החרדי ועוד. כיוון שמסמך זה מתייחס לבוגרים ולומדים שרכשו השכלה מקצועית ואקדמית כאחד אין הוא עוסק בסוגיות אלו כלל אלא מתמקד בעיקר בהיבטים הבאים המהווים את 'גבולות הגזרה' של מסמך ההמלצות הנוכחי :

- ✓ שיפור כלי הכוונה וייעוץ תעסוקתיים לבוגרי לימודים אקדמאים
- ✓ סבסוד ומימון לימודים לתואר שני
- ✓ מיון וייעוץ ללימודים
- ✓ איכות הלימודים ומעקב אחר הבוגרים והלומדים

3. עקרי ממצאי המחקר

מסמך המלצות זה נשען במידה רבה על מסקנותיו של מחקר הערכה רב-שנתי שנערך על-ידי מינהל המחקר, החל משנת 2012, אשר בחן את השתלבותם של בוגרי לימודי מקצוע ולימודים אקדמאים שנתמכו ע"י הקרן. אנו מבקשים להאיר בשנית את ממצאיו המרכזיים של המחקר :

1. מרבית בוגרי הלימודים המקצועיים (85%) והאקדמאים (91.5%) שנתמכו ע"י קרן קמח עבדו בתום לימודיהם.

2. הבוגרים שעבדו בזמן לימודיהם שיפרו את שכרם שעמד על 4,460 ₪ ומצבם התעסוקתי (רק 46% עבדו לפני הלימודים) מבחינת היקף המשרה וגובה שכרם החודשי הממוצע שעמד אחר הלימודים על 8,330 ₪ – שיעור גבוה מהבוגרים מרוצים מאוד ממקום עבודתם הנוכחי. באופן לא מפתיע, נמצאו פערי שכר בין בוגרי הכשרות מקצועיות לבעלי תעודות אקדמאיות כאשר השכר הממוצע של גבר חרדי בעל תעודה אקדמאית עמד על 8,450 ש"ח בהשוואה לשכר חודשי ממוצע של גברים בעלי תעודת מקצוע שעמד על 7,000 ש"ח בלבד.
3. מרבית הבוגרים עובדים בסביבה חרדית ולמדו במוסדות מקצועיים ואקדמאים המותאמים לאורח חיים חרדי. גם כאן נמצא כי שיעורם של בעלי תעודת מקצוע העובדים בסביבת עבודה בה רוב העובדים חרדים גבוה ב-14% מאלו של האקדמאים. כך למשל 64% מבוגרי ההכשרות המקצועיות ו-45% מהאקדמאים החרדים עבדו תחת מעסיק חרדי. מדובר בפער גדול מאוד בין שתי אוכלוסיות הבוגרים בהיבט זה שיש לו גם השפעה על גובה השכר של הבוגרים. ייתכן עם זאת, כי אלו תנאי השוק האובייקטיביים, וכי אחוז המעסיקים החרדים הזקוקים לעובדים אקדמאים נמוך.
4. קרוב למחצית מהבוגרים נהנו מקידום בעבודה והם סבורים כי ההחלטה ללמוד מקצוע או תואר אקדמי היתה נכונה. עם זאת, ישנם פערים בין בוגרי המסלולים השונים המדווחים על קידום בעבודה לטובת הבוגרים האקדמאים לעומת בעלי תעודת מקצוע (51% בהשוואה ל-43%). פער אחר בין הבוגרים מתייחס לכך כי שיעור גבוה יותר מבין האקדמאים החרדים (79.5%) מרוצים מאוד ממקצוע לימודיהם בהשוואה ל-68% מבוגרי ההכשרות המקצועיות. פער דומה בין אוכלוסיות הבוגרים נמצא ביחס לשביעות הרצון ממוסד הלימודים.
5. על-אף ההשתלבות בשוק העבודה, זקוקים (ע"פ דיווחם) כשליש מהבוגרים להכוונה וייעוץ תעסוקתי בתום לימודיהם. כמו כן, 8% בלבד מהאקדמאים ו-18% מבוגרי ההכשרות המקצועיות דיווחו כי נעזרו במרכזי ההכוון התעסוקתיים לאוכלוסייה החרדית. חסם נוסף בא לידי ביטוי בדיווח על כך ש-30% מהאקדמאים ו-18% מבוגרי ההכשרות המקצועיות טענו כי היו זקוקים לסיוע כלכלי נוסף במהלך לימודיהם.

עקרי הממצאים להלן מצביעים מחד על השתלבות גבוהה בשוק העבודה של כלל הבוגרים בשכר חודשי ממוצע גבוה באופן יחסי, ומאידך על פערים ברורים כמעט בכל ההיבטים התעסוקתיים בין האקדמאים לבוגרי ההכשרות המקצועיות ועל הצורך בהכוונה תעסוקתית מוגברת.

4. מבנה ההמלצות

כאמור, לצד הממצאים החיוביים שהוצגו במחקר, ישנם מספר תחומים שחשוב לנסות לקדם ולשפר אותם, חלק בתחום אחריותה של קרן קמח וחלקם באחריותם של גורמים אחרים. לצד כל המלצה מתואר המצב הקיים והאתגרים בו וכן ציון של הגוף האמור להערכתנו להיות אחראי לקידום ההמלצה. המסמך מתייחס הן למבנה הרצוי של הקרן והן לתכנים נוספים שיש לשלב בה.¹

¹ נדגיש כי ההמלצות אשר יתוארו להלן הן פועל יוצא של דיווחים ישירים מצד בוגרי הלימודים בנוגע לצרכים לא מסופקים לאחר הלימודים. חלק אחר מההמלצות נובע מהממצאים הכמותיים של המחקר

5. המלצות ליישום

5.1 התמחות בהכונה והשמה לאקדמאים במרכזי הכוון לחרדים

5.1.1 תיאור מצב

למרות העובדה שרוב הבוגרים השתלבו היטב בשוק העבודה ואף במקצוע לימודיהם, ניתן להתרשם שמיעוט קטן מהם הסתייע במרכזי הכוון לחרדים או במרכזי מפתח הפרוסים במרבית ריכוזי האוכלוסייה החרדית בישראל. פחות מעשרה אחוז מהבוגרים נעזרו לפי דיווחם במרכזי מפתח או מרכזי הכוון העירוניים

עם זאת, כשליש מכלל הבוגרים דיווחו על הצורך החשוב בהמשך ליווי בוגרים לקראת השמה והכונה לעבודה, כולל הכנה לראיונות עבודה לאחר הלימודים, כתיבת קו"ח וסיוע במציאת מקומות להתמחות. לנוכח הממון הרב המושקע בשנים האחרונות בהתאמתם של מרכזי הכוון התעסוקתיים לחרדים לדורשי ומשפרי עבודה מקבוצות שונות, חיוני לטעמנו לגבש התמחות ייחודית של מקדמי תעסוקה לאוכלוסייה אקדמאית מתחומים מגוונים.

5.1.2 עקרון מנחה

הכוונה תעסוקתית לאקדמאים חרדים על-ידי פיתוח התמחות בהשמת אקדמאים

5.1.3 פיתוח התמחות אקדמאים

מרכזים אלו חייבים לפתח התמחות במשלחי-יד וענפי תעסוקה המתאימים לבוגרים האקדמאים ולא רק בוגרי הכשרות מקצועיות. יש לנסות ולפתח התמחות ענפית לבוגרים אלו לפי תחומי התמחות

5.1.4 סיוע באיתור 'משורות סטודנט' לחרדים

ניתן גם לנסות לאתר במסגרת המרכזים הללו 'משורות סטודנט' על-ידי מקדמי התעסוקה במרכזים לצורך צבירת ניסיון תעסוקתי רלוונטי לתחום הלימוד, אשר יכולים לסייע גם בהמשך פיתוח וקידום הקריירה לאקדמאים, המחייבים מעקב משמעותי אחר ציבור זה לאורך טווח בינוני. כך ניתן יהיה לפתח התנסות מקצועית משמעותית במקצועות הנלמדים לקראת סוף תקופת הלימודים 'ולהפחית סיכונים' מצד המעסיקים. פעולות ראשונות מסוג זה מבוצעות כיום במרכז 'כיוון' אך יש להמשיך ולפתח אותם באופן שיטתי.

5.1.5 אחריות לביצוע

✓ מרכזי הכוון תעסוקתיים לאוכלוסייה החרדית, המטה לתעסוקה, משרד הכלכלה

✓ שיתוף פעולה אפשרי עם תוכניות לאקדמאים בתבת וקרנות עצמאיות

5.2 המשך סיוע כלכלי ללימודי תואר שני

5.2.1 תיאור מצב

חלק גדול מבוגרי הלימודים האקדמאים לתואר ראשון אשר ביקשו להשתלב בלימודי המשך לתואר שני בתחומים שאינם מוכרים על-ידי המל"ג כתחומים מועדפים (בעיקר בתחומי ההנדסה ולימודים טכנולוגיים מתקדמים) דיווחו על צורך נוסף בסיוע כלכלי לצורך השתלבות וסיום של תארים מתקדמים, לימודים אשר ברובם אינם נתמכים על-ידי קרן קמח. יודגש כי בהתאם למדיניות המל"ג הנוכחית, לא יתקיימו לימודים ייעודיים לחרדים במסלולים לתואר שני אלא בתואר ראשון בלבד.

לנוכח העובדה כי ממצאי מחקר זה מלמדים על ההתקדמות הרבה בעבודה ובשכר כפועל יוצא של לימודים אקדמאים בקרב נשים חרדיות ולאור הצורך הברור בהעלאת רמות ההכנסה במשק הבית החרדי, חשוב לבחון אפשרות להגברת התמיכה הכלכלית ובחינת אפשרות ללימודים מותאמים לציבור החרדי גם לתואר שני בקבוצה זו במקצועות מסוימים שייבחרו בהמשך

5.2.2 עקרון מנחה

מימון תארים מתקדמים במקצועות מבוקשים בהתאם למדיניות המל"ג

5.2.3 אחריות לביצוע

- ✓ המועצה להשכלה גבוהה (המל"ג), ועדה לתכנון ותקצוב (ות"ת)
- ✓ קרנות עצמאיות-פרטיות
- ✓ גוינט-ישראל

5.3 מימון שכר לימוד לנשים בתואר ראשון

5.3.1 תיאור מצב

נשים רבות דיווחו על כך שהסיוע הנוכחי של הקרן ללימודים אקדמאים בקרב אוכלוסיית הנשים החרדיות אינו מספיק ואף מהווה אפליה מסוימת בהשוואה לסיוע המאסיבי והמקיף לגברים חרדים הנהנים מהלוואות ומענקי לימודי נרחבים. מדיניות זו הנה גם המדיניות הממשלתית אך אנו סבורים כי החסמים הכלכליים ללימודים גבוהים משותפים לשני המינים ולכן יש לבחון אפשרויות מימון לתארים ראשונים עבור נשים במקצועות להם יש ביקוש גבוה בשוק העבודה. יש לציין כי קיימת כבר מגמה לתיקון אפליה זו בתכנית המימון הנוכחית של הות"ת מל"ג.

5.3.2 עקרון מנחה

הרחבת סבסוד שכר לימוד לנשים חרדיות באופן שוויוני לגברים

5.3.3 אחריות לביצוע

- ✓ המועצה להשכלה גבוהה (המל"ג), ועדה לתכנון ותקצוב (ות"ת)
- ✓ קרנות עצמאיות-פרטיות
- ✓ גוינט-ישראל

5.4 הקפדה על מסלולי ומוסדות לימוד איכותיים

5.4.1 תיאור מצב

לנוכח רצונה של קרן קמח לסייע למרבית הפונים הזקוקים לסיוע כלכלי במסגרות לימוד שונות, לא תמיד נערכה הבחנה והקפדה על איכות הלימוד במוסדות הכשרה שונים, ובעיקר לא במסגרת המוסדות שהעניקו הכשרה מקצועית ותעודות מקצוע. יודגש כי כרבע מהבוגרים האקדמאים ושליש מבוגרי ההכשרות המקצועיות הביעו שביעות רצון נמוכה ממוסד לימודיהם. לכן ועל בסיס חלק מהמלצות

הבוגרים, חשוב לבחון האם וכיצד ניתן לשמור על קשר יותר רציף ועדכני מול הלומדים במסגרות שונות בזמן הלימודים במטרה להדק את הפיקוח של הקרן ביחס לנתמכים על-ידיה ועל המשאבים המושקעים בהם. המלצה זו נובעת באופן ישיר מדיווחי הבוגרים (בשאלות הפתוחות) על הצורך בהפניה למסגרות לימוד איכותיות ועל כך שקרן קמח אמורה להוות 'מסננת' מקצועית עבור צעירים חרדים שאין להם מספיק מידע וידע על המוסדות השונים

5.4.2 עקרון מנחה

שיפור איכות הלימודים המקצועיים והאקדמאים במגזר החרדי

5.4.3 המלצה

פיתוח כלים למדידת איכות הלימודים האקדמאים ודרוג המוסדות אליהם מפנה קרן קמח בהתאם לקריטריונים ברורים

מדדים אלו יאפשרו לפרט לבחור באופן טוב יותר את המסגרת בה הוא מעוניין ללמוד לפי הנטיות והיכולות האישיות שלו. מדדי בקרה אלו ישפרו את השירות המקצועי של קרן קמח כגוף הכוון מקצועי להכשרות מקצועיות ולימודים אקדמאים. לאחר גיבוש הקריטריונים למדידת איכות הלימודים במוסדות השונים ניתן יהיה לפרסם מדד משוכלל למועמדים ללימודים בעת תהליך הבחירה.

5.4.4 אחריות לביצוע

✓ קרן קמח

5.5 הימנעות מהפניית תלמידים למקצועות רוויים בשוק העבודה

5.5.1 תיאור מצב

אחת ממסקנות המחקר הצביעה על התמקדות יתר בענפים כלכליים ומקצועות בהם השתלבו בוגרי הלימודים, בעיקר מקרב האקדמאים, בתחומי עיסוק שחלקם רוויים מאוד במשק, בעיקר בתחום המשפטים, חינוך, מינהל עסקים ונדל"ן². גם המלצותיהם של הבוגרים, בעיקר מקרב אלו שלא מצאו עבודה במקצוע אותו רכשו, הצביעו על כך שחשוב להימנע מהפנייה למקצועות שבהם מתחיל ככל הנראה להיווצר עודף של כוח-אדם בכלל וכוח-אדם חרדי בפרט. חיוני להמשיך ולגוון את מקצועות הלימוד האקדמאים והמקצועיים אשר אליהם מופנים נשים וגברים חרדים המקבלים סיוע מקרן קמח. יצויין, כי גם בהקשר זה, קרן קמח כבר נוקטת צעדים ממשיים לגיוון הפניית התלמידים למסלולי לימוד מגוונים מבעבר. חשוב לשמור על מגמה זו.³

² היבטים אלו הוצגו גם ביחס לכלל הסטודנטים בהתאם לנתוני המל"ג (2015). 41% מהאקדמאים הועסקו בתחום הנדל"ן כולל משפטים ו-24% בתחום החינוך וההוראה

³ יחד עם זאת, אין להתעלם מהעובדה, כי לימודים לתעסוקה בענפים "יוקרתיים" יותר, כרוכים בד"כ בלימודים קשים ומאתגרים יותר, שתלמידים מקרב הציבור החרדי עשויים להירתע מהם, ויש לתת את הדעת לפתרונות לסוגיא מורכבת זו.

צמצום הפנייה למקצועות רוויים בשוק העבודה

5.5.3 המלצות :

שיפור מערך המיון וההתאמה לשיבוץ לימודים:

כדי להימנע מהפנייה למספר תחומי לימוד מצומצם, זאת בהתאם לאפשרויות הקיימות מבחינת מוסדות ומסלולי לימוד מותאמים לחרדים, יש לשפר ככל הניתן את מערך המיון, האבחון והשיבוץ לפני הלימודים הקיים במסגרת קרן קמח אשר הולך ומתמקצע עם השנים, כל זאת כדי למנוע ככל הניתן אי-התאמה אישית למקצוע או תחום הלימודים אליו מופנים הלומדים.⁴

פתיחת סניפים נוספים של קרן קמח מחוץ לירושלים:

כחלק מההמלצות הישירות של הבוגרים, הגיעו דיווחים של חרדים שאינם מתגוררים בירושלים וסביבתה, אשר הצביעו על הקושי להגיע לעיר הבירה לצורך קבלת סיוע מטעם הקרן. לפיכך, על הנהלת קרן קמח לבחון אפשרות לפתיחת מרכז סיוע נוסף באזור בני-ברק והמרכז או באזורים אחרים בהם תיתכן דרישה לשירותיה הייחודיים והמועילים. ייתכן כי פתיחת סניפים באזור המרכז או הדרום תאפשר נגישות והיכרות טובה יותר עם מוסדות ומסלולי לימוד נוספים לחרדים (דוגמת המכללה האקדמית אשקלון). מומלץ לבחון זאת בהתאם לתחשיבי עלות-תועלת.

5.5.4 אחריות לביצוע

✓ קרן קמח ושותפיה בתהליכי המיון והאבחון

5.6 הקפדה על תכנים ואורח חיים חרדי במוסדות הלימוד, כגוף מקצועי של הציבור החרדי

5.6.1 תיאור מצב

חלק מאוכלוסיית הבוגרים דיווחה על כך שחשוב שקרן קמח, כנציגה מקצועית של המגזר החרדי ומנהיגו הציבוריים, תקפיד באופן הדוק יותר על הפרופיל החרדי של מוסדות הלימוד. להיבטים אלו ישנה משמעותית רבה לנוכח מדיניות המל"ג הנוכחית המבקשת דווקא לצמצם את מרחב הפתרונות הייעודיים במוסדות המח"ר לחרדים ובעיקר סביב סוגיית הפרדה בין המינים מחוץ לכיתות הלימוד

5.6.2 עקרונות מנחה

שמירה על אורח חיים חרדי במוסדות אקדמאים ומקצועיים לציבור החרדי

5.6.3 אחריות לביצוע

✓ קרן קמח

5.7 שילוב מדורג בלימודים מקצועיים וגבוהים במגזר החרדי :

5.7.1 תיאור מצב

⁴ ייתכן שיש לבחון בשנית את מערך האבחונים השונים הנערכים במסגרת הקרן

להערכתנו ולדעת מומחים נוספים בתחום, יש להתבונן על רצף לימודי של פרט המבקש להתעניין בלימוד מקצועי או אקדמי. לעיתים הכשרה מקצועית לא תמצה כישורים ויכולות של אישה או גבר בעלי פוטנציאל גדול יותר, זאת בייחוד לנוכח העובדה שחלק מהחרדים אינם מודעים דיים להבדלים התעסוקתיים בין הכשרה מקצועית לרכישת תואר אקדמי. על כן, חשוב לאתר בשלבים מוקדמים נשים וגברים בעלי פוטנציאל זה ולהכניסם כראוי ללימודים אקדמאים. מנגד, ישנם רבים הנושרים ממכונות קדם-אקדמאיות ומהשלבים הראשונים בלימודים עצמם⁵ מאחר ולא נהנו מהכנה ותמיכה מספקת והם אינם מכירים באפשרות ללימודי תעודה כיוון שלא נחשפו לאפשרות זו או לאפשרות להשתלב בלימודי הנדסאות. לכן הם עלולים להשתלב בעבודה ברמה נמוכה באופן יחסי. לכן אנו סבורים כי חייבת להיות הכוונה אקטיבית יותר, הכרוכה בהנמכת ציפיות לא ריאליות אצל התלמיד, כדי לצמצם את הנשירה הרבה מלימודים גבוהים. המלצה זו נובעת באופן ישיר מהממצאים המלמדים על פערי השכר, איכות התעסוקה ואפשרויות הקידום המשופרות של אקדמאים חרדים בהשוואה לבעלי תעודת מקצוע ממגזר זה

5.7.2 עקרון מנחה

מיצוי מיטבי של כישורים ויכולות של גברים ונשים חרדים המעוניינים לרכוש מקצוע או השכלה גבוהה

5.7.3 המלצה

בחינת אפשרויות להגברת התיאום ושיתופי הפעולה בין כלל הגורמים העוסקים בהכשרה, הכוון ולימודים מקצועיים ואקדמאים

5.7.4 אחריות לביצוע

- ✓ קרן קמח
- ✓ תבת – הגיונט
- ✓ שיתוף פעולה בין מגזרי – משרד הכלכלה, מל"ג וקרנות פרטיות

5.8 גיבוש ופיתוח מערכי גישור בין 'מרכזי קריירה' במכללות למרכזי הכוון לחרדים :

5.8.1 תיאור מצב :

בתחום הסיוע התעסוקתי לאקדמאים חרדים פועלים בחלק מהמכללות המתוקצבות והפרטיות, מרכזי קריירה שנועדו לסיוע בהכוונה והשמה לבוגרים. למרכזים אלו יש ידע וניסיון רב באשר לצרכים, היכולות והמוטיבציות של האקדמאים החרדים ותכונותיהם הייחודיות. לעומת זאת, ניסיונם בעבודה מול מעסיקים הוא ככל הנראה פחות מזה של חלק ממרכזי הכוון התעסוקתיים לחרדים אשר עוסקים בהשמה בהיקפים נרחבים ובתחומים מגוונים. לכן אנו ממליצים לבחון דרכים לגיבוש בעלי תפקידים שיעסקו בעיקר בגישור ותיווך פערי הידע הללו בין שני הגורמים : מחד, מרכזי הקריירה במכללות הרלוונטיות לאוכלוסייה החרדית, מאידך, מרכזי התעסוקה השונים בעלי ניסיון בפיתוח קשרי מעסיקים אך עם מעט ניסיון בעבודה מול אוכלוסייה אקדמית.

⁵ לפי דיווח מעודכן, כ-50% מהגברים החרדים אינם מסיימים תואר ראשון אחרי חמש שנים לעומת 30% במגזר הכללי, ולכן ניתן לראות בנתון זה נתון המעיד על שיעורי נשירה גבוהים יחסית מהלימודים לתואר ראשון.

מיצוי קשרי מעסיקים והכוונה תעסוקתית לחרדים בעלי תואר אקדמי

5.8.3 המלצה

תיאום ושיתוף פעולה בין מרכזי הכוון לחרדים (מ. הכלכלה, רשויות מקומיות וגופים מפעילים למכללות ומכוני הכשרה לאוכלוסייה החרדית, המח"רים, מל"ג-ות"ת

סיכום

להערכתנו, אימוץ ומיקוד המאמצים בשנים הקרובות במהלכים אלו עשוי לשפר באופן משמעותי את שלבי כניסתם לעבודה של בוגרים אקדמאים ומקצועיים לשוק העבודה, אשר כבר כיום נראה כי הם מהווים את אחת מהאוכלוסיות האיכותיות במגזר החרדי בשוק העבודה הכללי והמגזרי.

הגורמים אשר ישכילו להמשיך ולהשקיע מאמצים ממוקדים באוכלוסייה זו יוכלו להפיק את המרב מקבוצה זו אשר מהווה במידה רבה את חוד החנית בהשתלבותם וקידומם של נשים וגברים חרדים בשוק העבודה. ייתרה מזאת, המלצות אלו חייבות להיות חלק ממארג המלצות נרחב יותר הקשור למדיניות ההשכלה הגבוהה והמקצועית למגזר החרדי אשר נמצאת כיום בדיון במסגרת מדיניות המועצה להשכלה גבוהה לאוכלוסייה זו.

לוח 1 : טבלת המלצות לפי נושאים

נושא לדיון	מצב קיים	עקרון מנחה	המלצות
התמחות בהכונה והשמת אקדמאים	כשליש מהבוגרים דווחו על הצורך בהכנה לראיונות עבודה וסיוע בחיפוש עבודה	הכוונה תעסוקתית מקצועית לאקדמאים ע"י פיתוח התמחות במרכזי הכוון	- פיתוח התמחות אקדמאים - איתור משרות סטודנט
המשך סיוע כלכלי	דווח של הבוגרים בצורך לסיוע כלכלי נוסף בתואר ראשון ובעיקר במהלך תואר שני צורך בסיוע כלכלי רחב ומקיף יותר לנשים באקדמיה	צמצום חסמים כלכליים לסטודנטים חרדים בתארים מתקדמים ולנשים חרדיות בתואר ראשון	מימון תארים מתקדמים במקצועות מבוקשים בהתאם למדיניות המל"ג
מסלולי לימוד ומוסדות איכותיים	למרות שביעות הרצון הגבוהה ממרבית תחומי ומוסדות הלימוד אליהם הפנתה קרן קמח את הלומדים, חשוב להתמיד ולהקפיד על איכות ההוראה ותשתיות הלימוד לחרדים	שיפור איכות הלימודים המקצועיים והאקדמאים במגזר החרדי	פיתוח כלים למדידת איכות הלימודים האקדמאים ודרוג המוסדות אליהם מפנה קרן קמח בהתאם לקריטריונים ברורים
מקצועות רוויים במשק	בשנים האחרונות הופנו וברחו רבים מהפונים לקרן קמח ללימוד מקצועות בהם קיימת רוויה בביקושים למשרות במשק אשר הקשתה על הבוגרים להשתלב בהם	המשך צמצום הפנייה למקצועות רוויים בשוק העבודה	- שיפור מערכי אבחון, התאמה והמלצות לתחומי לימוד - פתיחת שלוחה או סניף של הקרן באזור המרכז
תכנים ואורח חיים חרדי במסגרות לימוד	לא בכל מסגרות ומסלולי הלימוד הקפידו על קיום נורמות וסייגים החשובים לחלק מהלומדים והבוגרים ועל כן הועלו טענות לכאורה כלפי הפנייה מטעם הקרן לכלל המוסדות	שמירה על אורח חיים חרדי במוסדות אקדמאים ומקצועיים לציבור החרדי	בחינת הקריטריונים והשמירה על אורח חיים חרדי במוסדות לימוד שונים
לימוד מדורג ומיטבי לפרט	ישנם רבים הנושרים ממכינות קדם-אקדמאיות ומהשלבים הראשונים בלימודים עצמם מאחר ולא נהנו מהכנה ותמיכה מספקת והם אינם מכירים באפשרות ללימודי תעודה כיוון שלא נחשפו לאפשרות זו או לאפשרות להשתלב בלימודי הנדסאות	מיצוי מיטבי של כישורים ויכולות של גברים ונשים חרדים המעוניינים לרכוש מקצוע או השכלה גבוהה	בחינת אפשרויות להגברת התיאום ושיתופי הפעולה בין כלל הגורמים העוסקים בהכשרה, הכוון ולימודים מקצועיים ואקדמאים
גישור וקישור בין מרכזי קריירה במכללות למרכזי הכוון	קיים פער בין היתרונות הקיימים במרכזי קריירה של חלק מהמכללות והמסלולים לחרדים לבין הידע והניסיון הקיים במרכזי הכוון לחרדים	מיצוי קשרי מעסיקים והכוונה תעסוקתית לחרדים בעלי תואר אקדמי	תיאום ושיתוף פעולה בין מרכזי הכוון לחרדים למכללות ומכוני הכשרה לאוכלוסיה החרדית